

определено, что первоочередной задачей дальнейшей кодификации хозяйственного законодательства является обновление и дополнение положений ХК Украины. При этом предложены различные способы обновления и наращивания его объёма. Один из них – инкорпорирование в него норм ряда отдельных законов, направленных на развитие регулирования тех или иных видов хозяйственных отношений. ...при обновлении Хозяйственного кодекса следует позаботиться о снижении числа бланкетных норм. Для этого соответствующие статьи кодекса следует дополнить нормами прямого действия или сделать ссылки на конкретные законы (Экономика и право. 2006. № 2 (15)).

Таким образом, представляется что дальнейшее развитие ХК Украины должно учитывать и теоретические наработки в сфере улучшения хозяйственного законодательства, направленного, прежде всего, на его эффективность.

Рикова О. М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри господарського права і процесу*

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОРСЬКА ВИМОГА ЯК ПРЕДМЕТУ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Дуже проблематичним на сьогоднішній день є питання щодо визначення категорії морська вимога як предмету господарсько-правового регулювання.

Так, в ст. 42 КТМ України визначено поняття морська вимога – вимоги, що виникає з права власності та інших майнових прав на судно, будівництво судна, управління, експлуатацію або комерційне використання судна, заставу судна чи здійснення заходів, пов'язаних з рятуванням судна. Перелік морських вимог, що містяться в ст. 42 КТМ України є вичерпним: судно може бути арештоване з будь-якої вимоги, яка виникає у зв'язку з відповідними обставинами при здійсненні торгового мореплавства.

При цьому, на практиці поєднання поняття морської вимоги, що визначене в даній статті із вичерпним переліком цих вимог, викликало ряд труднощів, оскільки, з одного боку відкривало можливість для вільного тлумачення, а з іншого – не враховувало розвитку діяльності на морі і появу нових вимог, які є морськими, але не враховані в переліку. При перегляді Міжнародної конвенції про уніфікацію деяких правил відносно накладання арешту на морські судна для забезпечення цивільного позову 1952 року була зроблена спроба перетворити цей перелік в примірний, яка так нічим і не закінчилась. Таким чином, КТМ України інкорпорував поняття «морська вимога» разом з усім а як позитивними моментами, так і недоліками.

Серед морських вимог слід згадати вимоги, що забезпечені заставою судна, вимоги, пов'язані із здійсненням рятувальних заходів, вимоги, пов'язані із завданням шкоди при експлуатації судна, вимоги, пов'язані із витратами, що виникають із заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу, вимоги, що випливають з будь-якого договору використання або фрахтування судна, вимоги, що випливають із перевезення вантажів і пасажирів, а також по відшкодуванню шкоди вантажу або багажу, збитки, завдані при лоцманському проведенні, вимоги, пов'язані із буксируванням, постачанням матеріалів, обладнання, вимоги, пов'язані із будівництвом, ремонтом, перебудовою або переобладнанням судна, дисбурсменські витрати.

Слід зауважити, що в п. 20 ст. 42 КТМ України внесено важливе уточнення про те, що, поряд із будь-яким спором про право власності на судно, до морської вимоги відноситься і спір про право володіння ним. В цю вимогу включається і спір між декількома власниками відносно права власності або володіння судном. До числа морських відноситься також вимога у зв'язку зі спором між двома або декількома власниками судна відносно використання судна та розподілу прибутку.

З світової морської практики вбачається, що міжнародне морське право висуває свої вимоги щодо правил торговельного мореплавства, яким вимушені підкорятися і судна під прапором України, навіть незважаючи на відмінності у правовому регулюванні, а тому запровадження та використання у правовому полі України категорії морської вимоги є необхідним кроком у торговельному мореплавстві.

Із поняття морської вимоги, яке містить ст. 42 КТМ України, випала така обов'язкова ознака, як письмове повідомлення кредитором боржника про виникнення до нього морської вимоги. КТМ України не містить обов'язку кредитора щодо письмової чи іншої фіксації форми морської вимоги, оскільки така неточність терміну може призвести до певних помилок в судовій та господарській практиці (Булгакова І.В., Клепікова О. В. Науково-практичний коментар Кодексу торговельного мореплавства України. – К.: Ліга, 2011. – 52 с.).

Відносини, які виникають при застосування морських вимог виникають як правило між учасниками, які є суб'єктами господарювання в порозумінні ст. 1 господарсько-процесуального кодексу, тобто: підприємства, установи, організації, юридичні особи (у тому числі іноземні), громадяни, які здійснюють підприємницьку діяльність без створення юридичної особи і в установленому порядку набули статусу суб'єкта підприємницької діяльності (далі – підприємства та організації), державні та інші органи, а в передбачених законом випадках і фізичні особи, що не є суб'єктами підприємницької діяльності (Господарський процесуальний кодекс України. – Вісник Верховної ради України. – 1992, № 6. – 132 с.).

Таким чином, категорія «морські вимоги» є саме предметом господарсько-правового регулювання, оскільки відносини щодо застосування зазначеної категорії виникають саме між суб'єктами господарювання та наповненні саме господарсько-правовим змістом.

Однозначно підтверджує вищевикладене і той факт, що в господарсько-процесуальний кодекс вносяться зміни щодо застосування досліджуваної категорії. Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення підсудності справ про арешт на морські судна» були внесені зміни у ст. 16 ГПК України, відносно того, що справи про арешт судна, що здійснюється для забезпечення морської вимоги, розглядаються судом за місцезнаходженням морського порту України, в якому перебуває судно, або порту реєстрації судна. Ці зміни пов'язані приєднанням України до Міжнародної конвенції з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна, що є підтвердженням того, що категорія морська вимога є категорією господарсько-майнових відносин (Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення підсудності справ про арешт на морські судна». – Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012, № 29. – 342 с.).

Проаналізувавши застосування категорії морські вимоги у судовій практиці можна побачити, що вона переважно є предметом розгляду саме у господарських судах, у зв'язку з чим це є ще раз підтвердженням того факту, що категорія «морська вимога» є предметом саме господарсько-правового регулювання.

Петруня В. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувачка кафедри господарського права і процесу*

ВИЗНАННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ НОТАРІУСА ТАКИМ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ВИКОНАННЮ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ефективність захисту прав суб'єктів господарювання від порушень залежить від обраного способу захисту прав суб'єктів господарювання. Незважаючи на інтенсивний та прогресивний розвиток законодавства, що регулює діяльність суб'єктів господарювання, необхідно визнати, що на сьогоднішній день існує багато відносин, у яких захист прав суб'єктів господарювання не досить повно або взагалі не врегульовано законом.

01.10.2008 р. для суб'єктів господарювання з'явилась ще одна проблема захисту їх прав. А саме: ст. 50 Закону України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року N 3425-XII (зі змінами) була викладена в новій редакції. Так було виключено частину 7 ст. 50 Закону України «Про нотаріат», яка містила наступне положення: «Спір про право, оснований на вчиненій нотаріальній дії, розглядається судом у порядку позовного провадження.